

CAPITOLUL 1.

FUNDAMENTARE TEORETICA

Maria Montessori (n. 31 august 1870, Ancona - d. 6 mai 1952, Noordwijk) a fost medic și pedagog italian, care a creat o metodă specială de educare a copiilor foarte tineri, Metoda Montessori, înființând peste tot în lume școli care aplicau metoda sa (Școli Montessori).

Maria Montessori s-a născut la 31 august 1870 în Ancona, Italia și a studiat medicina la Universitatea din Roma. A fost una din primele femei care au absolvit facultatea de medicină în Italia și una din primele femei medic care au practicat medicina cu succes. A început să aplice multe din ideile sale personale despre educarea copiilor foarte tineri, cu vârste cuprinse între un an și cinci ani, pe când s-a ocupat de copii cu deficiențe mentale. Și-a perfecționat ideile și aplicarea acestora în practică începând cu 1907, de când a fost numită la conducerea unui grup de creșe și grădinițe dintr-o zonă foarte săracă a orașului Roma. Acolo a început să aplice consecvent ideile sale educaționale, care se concretizaseră între timp într-o adevărată metodă educațională, metoda Montessori. Mult mai târziu, când metoda sa educațională a devenit larg cunoscută în Italia, Europa și în întreaga lume, generând zeci și zeci de școli Montessori, Maria Montessori a călătorit foarte mult, supervizând sistemul scolilor Montessori, scriind și ținând conferințe.

A înființat în 1907 „casa dei bambini” pentru copiii de 2-6 ani ai căror părinți erau în căutare de lucru. „Casa dei bambini” similară grădiniței este o comunitate educativă care nu se substituie, ci completează și desăvârșește educația copilului în familie. Maria Montessori a prezentat în lucrările sale ideile care au pus bazele pedagogiei Montessori. Ea considera copilul „ființă divină, dar neînțeleasă” și afirma că ar trebui „să nu-i educăm pe copiii noștri pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze”.

Pedagogia Montessori are drept principiu de bază educația necesară, adecvată și continuă-tendențe ale reformelor actuale din educație care confirmă ideile Mariei Montessori și le fac aplicabile în practică. Ca atare prin pedagogia Montessori se urmăresc:

- promovarea drepturilor copilului, extinderea și intensificarea educației timpurii și educarea părinților,

- formarea deprinderilor de activitate intelectuală intensă și continuă, de adaptabilitate și de asumare a schimbărilor;
- creșterea rolului mediului educativ în ansamblul educației, în familie și în comunitate;
- educația cosmică și cea ecologică care pregătesc generațiile următoare pentru extinderea relațiilor cu universul fizic și pentru asumarea unor responsabilități de care poate să depindă chiar viața umanității;
- educația pentru libertate, pace, pentru schimbări pozitive asumate responsabil.

Maria Montessori a murit în 1952 în Olanda (Noordwijka an Zee) la vârsta de 81 de ani. A fost înhumată în cimitirul pentru copii. Pe mormantul ei s-a scris ultimul mesaj pe care l-a adresat tuturor copiilor din lume: „ Io prego i cari bambini, che possono tuto, a unirsi con me per la costruzione della pace negli uomini e nel mondo” (Eu îi rog pe copiii dragi, care pot totul, să se unească cu mine spre a construi pacea în oameni și în lume). După moartea ei, Mario, fiul ei, a devenit succesor la conducerea Asociației Internaționale Montessori (AMI), organizație creată de Maria Montessori, cu sediul în Amsterdam.

1.1 EDUCATIA NOUA SI CONCEPTIA MONTESSORIANA

Educația nouă este mișcare pedagogică care a reunit mai multe curente (școlile noi, educația liberă, școala activă, școala muncii, școala în aer liber, centrele de interes, comunitățile școlare, metoda complexelor, scoutismul etc.) unite prin câteva idei principale privind posibilitățile copilului:

- de a-și manifesta liber trebuințele de cunoaștere, acțiune și comuniune socială;
- de a se elibera de constrângeri;
- de a se integra în grup;
- de a se racorda la viața reală;
- punerea copilului în contact cu natura;
- experiența practică devine sursă de cunoaștere.

Printre autorii noii educații se afla și Maria Montessori, cu opera principală „Il metodo della pedagogia scientifica applicato all'educazione infantile nelle Case dei Bambini” (1909).

Promotori a alternativei Montessori în România, după 1989: Ilie Șulea-Firu, Elisabeta Negreanu, Mihaela Fulga, Mirela Tecău, Ramona Buzatu-Veleanu.

Conceptia montessoriana se deosebeste de cea a lui J.J. Rousseau si a celorlalti sustinatori ai libertatii in educatie. Ca om de stiinta pozitiva, experimentală, ea nu a plecat de la principii

filozofice, ci de la observatie si experiment si s-a bazat pe date obiective si verificate repetat. Ea nu sustine ca omul este „bun de la natura”, ca Rousseau, nici ca este rau din nastere, purtand stigmatul „pacatului stamosesc”, asa cum sustine Biblia. Ea afirma ca la nasterea sa, la aparitia sa in lume ca nou-nascut, omul este la punctul zero, adica nu este inca nimic.

Omul care se naste va deveni bun sau rau, in functie de imprejurari; va fi produs al relatiilor cu natura si cu oamenii din jurul sau, al mediului in care va intra.

Maria Montessori nu a acceptat principiile recunoscute si respectate in pedagogie, dupa care studiul este sistematizat si condus de profesor, plecand de la simplu la complex, de la concret la abstract, de la cunoscut la necunoscut. Ea a respins orice principiu inteles ca punct de plecare. A observat pur si simplu manifestarile spontane ale copiilor si a cautat sa descopere astfel „calea naturala” a rezolvării problemelor asimilării culturii pe masura ce ele se iveau, cautand materialul cel mai adecvat pentru satisfacerea nevoii copiilor de a cunoste si de a invata. Aceste mijloace materiale, pe care copii le au la indemana in mediul creat in „Casele copiilor” si pe care ei le aleg liber , dupa „perioadele senzitive” prin care trec succesiv si lucreaza efectiv cu ele, ii ajuta sa inteleaga elementele fundamentale ale culturii si sa-si dezvolte capacitati nebanuite de a descoperi adevaruri necunoscute.

Intreaga munca teoretica si practica a Mariei Montessori se centreaza in scopul de a oferi, la timpul oportun, ajutorul necesar si suficient pentru ca „foamea” de cunoastere si de creatie a omului, de la originile sale, sa fie hranita cu cele mai adecvate mijloace oferite de stiinta si tehnica societatii contemporane.

1.1.1. IMPORTANTA SOCIALA A PRIMEI COPILARI

Maria Montessori afirma ca rezultatele uimitoare pe care le-a obtinut in practica educationala nu se datoreaza metodei ci unei calitati si energii existente potential in copiii insisi si care s-au putut trezi si desfasura creator, datorita unor conditii externe favorabile. In aceste conditii noi din mediul ambiant, ei au dezvaluit alte caracteristici decat cele cunoscute la copiii obisnuiti si investigate de psihologia infantila. Acesti copii au dovedit calitati omenesti superioare, necunoscute. Acestea sunt: capacitatea extraordinara de concentrare a atentiei, timp indelungat, intr-o lucrare practica, in care este antrenata intreaga personalitate (bio-psiho-sociala), senzoriala, motrica si intelectuala; repetarea de mai multe ori in sir a aceleiasi lucrari; o stare de echilibru psihic si de seninatate ce urmeaza regulat dupa aceste repetitii; instinctul ordinii (spiritul matematic); instinctul muncii; dorinta si capacitatea

instinctiva de a cunoaște, de a ști, de a putea face, de a explora mediul ambiant, de a învăța, de a asculta de adult, de a coopera cu colegii; disciplină spontană ca aspect exterior al unei ordini mintale interioare, persistența acestei discipline și în familie.

Cercetările Mariei Montessori au scos la iveală existența unei „forme mintale” specifice primei copilării, deosebită de aceea a adultului: copiii mici manifestă de multe ori un fel de „surditate psihică”, nu înregistrează comanda sau îndemnul adultului, nu reacționează la îndemnurile acestuia, ci lucrează spontan, independent de voința adultului. Mentea la această vârstă este o „mintă absorbantă”.

La această vârstă, capacitatea de discriminare senzorială se poate dezvolta mai mult ca oricând. Simțurile sunt ca un fel de „canale” prin care mintea copilului „absoarbe” elementele din mediul ambiant, ca pe o „hrană” spirituală, pe care o asimilează după cum prin hrană fizică el crește ca ființă biologică.

Acest fenomen de „absorbție” a mediului ambiant (susține M. Montessori) este spontan, inconștient, de o necesitate logică, obiectivă. Intensitatea lui este atât de puternică și irezistibilă, încât, la această vârstă, ființa omenească se automodelează după chipul și asemanarea mediului ambiant, cristalizându-se într-o anumită structură determinată de personalitatea umană. Orice caracteristică antropologică rasială ar avea copilul înainte de a intra în relație cu mediul social în care va crește și în orice parte a globului va trăi după trecerea vârstei copilăriei, el nu va putea asimila o altă limbă după nici o metodă și cu nici un profesor la perfecțiune a limbii învățate până la 3 ani, fără metodă și fără profesor. Orice altă limbă va vorbi mai târziu va fi colorată de „accentul” limbii copilăriei. Oriunde va trăi după aceea, oricât de departe de locul copilăriei, el se va simți, cu toată ființa lui, ca aparținând nu numai națiunii, ci și regiunii și chiar cartierului în care a crescut și s-a format ca om.

O altă descoperire importantă a Mariei Montessori în cercetarea vieții omenești din punct de vedere biologic în sens larg și care privește „tainele” formării personalității umane, este aceea a rezistenței, la această vârstă, a unor „perioade senzitive”.

Observând comportamentul spontan al copiilor, ea a constatat că ei sunt dominați de impulsuri irezistibile, care îi determină la anumite acțiuni, ce diferă de la o perioadă la alta și care au legătură evidentă cu anumite necesități ale dezvoltării personalității omenești. În cursul dezvoltării copilului se manifestă cu intensitate când una, când alta dintre capacitățile naturale ale omului, încât, numai cunoscând diferitele perioade ale dezvoltării (numite de ea „perioade senzitive”) și adoptând în mod adecvat mediul la aceste necesități, se poate ajuta dezvoltarea optimă și maximă a capacității respective temporar active, pentru că, în conformitate cu o lege biologică, „perioadele senzitive” sunt ireversibile. De aici necesitatea

neconditionata de a ajuta dezvoltarea fiecarei laturi a personalitatii umane la timpul maximei sale „sensibilitati” si a maximei capacitati de automodelare si de autostructurare.

Maria Montessori mentioneaza faptul ca umanitatea nu si-a dat niciodata seama de acest fenomen, deoarece mijloacele necesare pentru ajutarea acestei dezvoltari au lipsit pana acum. Tocmai in intampinarea acestor cerinte, ea a creat, experimental, un mediu ambiant, in care copiii sa se poata manifesta liber si sa gaseasca mijloacele materiale care le sunt necesare pentru satisfacerea trebuintelor lor deosebite, in timpuri deosebite, dupa perioadele senzitive prin care trec. Observand copiii in activitatea lor spontana in acest mediu si cautand sa creeze acele obiecte de care au nevoie in activitatea lor, care corespund cat mai adecvat impulsurilor lor naturale spre activitate, s-a creat, ca un raspuns la psihologia evolutiva speciala a copiilor, asa numita „metoda Montessori”. Ea a sustinut intotdeauna ca opera ei consta, in esenta, nu in crearea unei metode, ci in observarea vietii si in experimentarea mijloacelor care o pot favoriza. De aceea, ea a definit educatia de pe pozitii biologice, ca „ajutor pentru viata”, si, intrucat este vorba de viata de om, iar viata de om nefiind o viata animala „naturala”, ci o viata umana sociala, educatia nu poate fi definita, dupa conceptia sa, decat ca ajutor social acordat omului in formarea sa ca fiinta sociala, expresie a civilizatiei si a culturii timpului sau.

Construindu-si metoda pe aceste baze, oarecum dupa psihologia concreta a copiilor cu care lucra in „Casa copiilor”, la un moment dat, pe langa problema dezvoltarii, s-a pus si problema asimilarii culturii de catre copii. Problema dezvoltarii este dominanta la varsta prescolara. Ea se mentine pana la maturitate. Problema asimilarii culturii timpului devine o problema specifica a scolii elementare si a urmatoarelor grade de invatamant. Dupa M. Montessori, in prima perioada se pune problema adoptarii mediului la copil, si abia in perioada ce urmeaza se pune, treptat, problema inversa, a adoptarii copilului la mediul social al timpului.

In acest scop, psihologii si pedagogii din trecut si cei contemporani Mariei Montessori s-au straduit sa rezolve problema transmiterii culturii, fie prin concentrarea ei in elemente simple, transmise dupa un program si un orar, prin lectii scurte si variate (lectiile din scoala traditionala), care sa nu oboseasca prea mult „mintea frageda” a copilului.

1.1.2. PEDAGOGIA MONTESSORIANA CA PEDAGOGIE A MUNCII

In domeniul educatiei si instructiei, un experiment ca cel realizat de Maria Montessori nu s-a facut pana la ea. Nu se cunostea procesul educatiei si instructiei in spontaneitatea lui naturala, ci numai in conditiile dirijarii lui rationale de catre adulti educatori.

Ca om de stiinta, Maria Montessori era convinsa ca adevarul despre copil si despre caracteristicile naturale ale vietii lui nu poate fi cunoscut decat in conditiile de viata, observand modul de a fi natura, spontan.

Maria Montessori avea de multa vreme intentia de a observa si experimenta spre a cunoaste viata asa cum este ea, obiectiv, in realitatea ei nealterata de prezenta si interventia subiectiva a cercetatorului, felul in care utilizeaza copii normali materialul care a favorizat dezvoltarea capacitatilor native deficitare ale unor anormali pana la nivelul celor normali, spre a vedea rezultatele pe care le vor da acestia din urma.

In 1906 ii s-a oferit ocazia de a pune in practica proiectul ei, de catre Institutul de bunuri imobiliare din Roma. Acest Institut oferea, intr-un cartier sarac, San Lorenzo, locuinte ieftine, in blocuri mari cu multe apartamente, unor familii de oameni saraci.

Parintii copiilor fiind plecati toata ziua la lucru, copii lor care nu mergeau la scoala constituiau o problema urgenta. Nu se gaseau in cartier cladiri scolare, de aceea s-a hotarat ca toti copii familiilor respective sa fie adunati intr-unul din apartamentele blocului, spre a fi supravegheati si educati de cineva. I s-a oferit Mariei Montessori misiunea de a organiza si conduce aceasta experienta. Invatatoarea Olga Lodi a dat acestei „scoli” numele de „Casa a copiilor” deoarece copii nu mergeau la scoala, ci ramaneau acasa la ei, in apartamentul destinat special pentru ei, chiar in blocul in care se aflau casele parintilor.

Neexistand mijloace financiare suficiente, „Casa copiilor” nu a putut fi dotata corespunzator unui experiment pedagogic in spirit stintific, si nici cu alte materiale didactice, de cat jucarii perfectionate si folosite de Maria Montessori in scolile de anormali pe care lea condus. A rezolvat problema comandand scaune si mese obisnuite necesare copiilor, pe masura lor. Montessori a lasat copii sa foloseasca liber jucariile si materialele, sub supravegherea adultului. Rolul acestuia era foarte simplu: de a le arata copiilor cum sa utilizeze acele materiale. Copii au fost lasati sa le utilizeze cand vor si cat vor, in deplina libertate, respectand urmatoarele obligatii:

- sa nu de-a alta destinatie obiectelor respective;
- sa ia obiectul respectiv si sa-l duca la loc dupa ce l-a utiliza;
- sa nu-si faca rau lui sau unui coleg sau sa tulbure linistita activitate a altora.

Educatoarea nu avea voie sa opreasca vreo initiativa a vreunui copil, daca initiativa respectiva nu incalca conditiile absolut necesare ale unei convietuiri sociale, precum cele de mai sus. Educatoarea nu avea voie sa intervina, sa intrerupa sau sa dirijeze activitatea spontana a copiilor. Era greu de gasit o astfel de educatoare care sa respecte aceste reguli,

de aceea Maria Montessori a trebuit sa se multumeasca cu o simpla munitoare, care nu era educatoare de profesie.

Metoda Montessori, in ceea ce are ea esential si viabil, se datoreaza acestor copii saraci, dar carora ea a stiut sa le ofere conditii materiale care sa le hraneasca si sa le intareasca zestrea umana cu care s-au nascut.

In felul acesta, Maria Montessori a transformat scoala traditionala, inlocuind scoala imobilitatii, a tacerii si ascultarii, intr-o scoala a miscarii, a vorbirii, a activitatii si a muncii efective.

Conceptul de „munca” la copii este un concept original la Maria Montessori. Ea compara munca adultului, care consta intr-un efort fizic constient, pentru a produce bunuri externe, cu munca unui copil, care consta intr-un efort fizic si intelectual inconstient pentru a produce omul adult si muncitorul de maine. Munca are de fapt doua aspecte esentiale in dialectica unitara a vietii omenesti, unul intern si altul extern.

Maria Montessori are in vedere aspectul interior al muncii, ca efort omenesc, prin care copilul, in activitatea unitara a simturilor sale, a mainii si a inteligentei sale in curs de formare, in contact cu mediul concret din jurul sau, realizeaza acea transformare ontogenetica a fiintei sale individuale. Activitatea copilului este, dupa Montessori, o activitate cu un scop extern precis, dar nu realizarea externa (ingrijirea plantelor, a animalelor, gatitul, curatenia, cititul etc.), ci transformarile structurale interne ale personalitatii prin aceasta munca externa constituie lucrul cel mai important.

Scoala traditionala desparte si rupe munca manuala de munca intelectuala, ocupandu-se aproape exclusiv de intelect, de cultura intelectuala, reduca de obicei la memorizare. Aceasta inseamna dupa Montessori, o denaturare, un dezechilibru al personalitatii.

Este interesant de remarcat ca, printre caracteristicile „copilului nou”, „descoperit” de Maria Montessori, cea mai important pare a fi „instinctul muncii”, instinctul „de a sti”, a explora mediul, de a-l cunoaste, si nu cel de posesiune. Instinctul proprietatii nu este un instinct innascut, ci o deviatie de la normalitatea umana. Munca, pentru Maria Montessori, nu este un principiu de la care sa fi plecat in construirea metodei, ci un efect descoperit de ea al unor conditii de viata reala, care releva o nota esentiala a fiintei omenesti ca specie.

Prin aceasta, sistemul montessoria se diferentiaza esential de toate sistemele pedagogice din trecut care pleaca de la principii filozofice: naturalismul romantic al lui Rousseau, organicismul lui Spencer, spiritualismul neohegelian, voluntarismul lui Wundt, energetismul lui Oswald, filozofia vietii al lui Dilthey, pragmatismul lui James, instrumentalismul lui Dewey etc.

Maria Montessori este primul „pedagog” care nu a mers, ca în trecut, pe drumul care pleaca de la omul ideal la omul real, ci de la omul real, istoric, pe care societatea are datoria de a-l ajuta să crească normal în copilul real. Iată de ce, departe de a fi un lucru surprinzător, este un lucru cât se poate de logic faptul că ea, care a susținut întotdeauna principiul că nu trebuie plecat de la principii și de la idei.

Copiii sunt constructorii omului, pe care ei îl zidesc luând din mediul lor înconjurător limba, obiceiurile și particularitățile nu numai ale rasei, nu numai ale națiunii, ci și a le cartierului în care se dezvoltă. Copilaria construiește cu ce găsește. Dacă materialul de construcție este slab, atunci și construcția va fi slabă. În ceea ce privește copilul, civilizația se află la nivelul culegătorilor. Pentru a construi pe sine, copilul este nevoit să ia, la întâmplare, ce găsește în jurul lui.

1.1.3. ÎNVĂȚĂMÂNTUL MONTESSORIAN

Maria Montessori releva faptul că, în condițiile de viață, de educație și de instrucție din școlile tradiționale, copiii nu se puteau dezvolta normal, nici fizic, nici psihic, nici social, fiind supuși unui tratament de imobilizare, de izolare, de pasivitate care le paraliza dezvoltarea firească. Maria Montessori a ajuns la această concluzie în perioada când se ocupa de educația copiilor cu deficiențe mintale. Elevii săi declarați medical ca anormali dar instruiți cu ajutorul unor metode bazate pe cercetări științifice experimentale, au trecut cu succes examenele publice în rând cu copii normali din școlile obișnuite.

Această întâmplare a constituit un moment de răscruce în viața Mariei Montessori, care s-a hotărât să se dedice în întregime studiului metodelor de educație și de instrucție a copiilor normali, pentru îndepărtarea piedicilor care le deviaza normala lor dezvoltare și împlinire a personalității. Pe baza rezultatelor cercetărilor sale experimentale a ajuns la concluzia că dacă niste copii cu deficiențe mintale au putut, prin schimbarea metodelor corespunzătoare și cu folosirea unor metode raționale de educație și de instrucție, să-i ajungă pe cei normali din școlile obișnuite, înseamnă că copiii normal dezvoltati, au fost pregătiți în condiții anormale, prin metode nerationale. Dacă metodele care au putut să-i ridice pe cei anormali la nivelul celor normali s-ar aplica și la copii normali din școlile obișnuite, aceștia din urmă ar obține rezultate superioare celor obișnuite.

Mediul Montessori pentru copiii de la creșă și grădiniță până la nivelul liceului, se bazează pe o filozofie educațională foarte diferită de cea trăită de majoritatea adulților care suntem noi.

„Ghidul” Montessori, așa cum este denumit, de obicei, educatorul, în loc să înceapă cu un set de lecții dictat de o școală a societății adulților, construiește pe tendințele naturale ale copilului către explorare, muncă, creativitate și comunicare, pentru a crea un mediu de învățare care să hrănească pasiunile în desfășurare ale copiilor. Firesc, adultul care are sarcina organizării acestui mediu are nevoie de o pregătire foarte diferită. Instruirea tradițională Montessori constă într-o activitate de un an pentru fiecare dintre cele trei nivele de vârstă și stadii de dezvoltare de mai jos:

- între 0 și 3 ani;
- între 3 și 6 ani;
- între 6 și 12 ani.

Profesorul Montessori pentru liceu trebuie, în mod ideal, să fi absolvit toate trei cursurile de instruire plus o specializare universitară în una sau mai multe discipline.

Detalii specifice ale metodei Montessori, care ilustrează necesitatea unui tip de instruire specific

Gruparea copiilor de vârste diferite. Copii sunt grupați pe vârste și abilități neomogene, în serii de 3 sau 6 : 0-3, 3-6, 6-12 (uneori 6-9, 9-12), 12-15, 15-18.

Există o interacțiune constantă, o permanentă rezolvare de probleme, predare de la copil la copil și o socializare permanentă.

Copii lucrează în conformitate cu propriile lor abilități și nu se plictisesc niciodată (din această perspectivă, acest sistem ar fi o mană cerească pentru învățământul simultan din multe zone rurale din România).

Mediul special pregătit este amenajat în funcție de aria curriculară, iar copii sunt liberi să se deplaseze prin clasă în loc să stea în bănci.

Nu există limită în ceea ce privește timpul în care copilul poate lucra cu un anumit material. În fiecare perioadă a zilei, toate ariile curriculare - matematică, limbă, știință, istorie, geografie, desenul, muzica etc., pot fi studiate la toate nivelele.

Metoda de predare – Preda predând nu corectând.

Nu există lucrări de control care să se înapoieze cu corecturi în roșu. Se respectă munca și efortul copilului așa cum sunt.

Profesorul, printr-o observare extensivă și prin înregistrarea informațiilor, planifică proiecte individuale prin care fiecare copil să-și dezvolte capacitatea de a învăța ce-i trebuie pentru a-și îmbunătăți performanțele.

Raportul profesor-copil : de la 1:1 la 1:30+ cu excepția grupelor pentru vârstele de 0-3 ani în care mărimea grupului e dictată de regulile Ministerului Sănătății. Raportul este de un profesor Montessori și un supraveghetor (asistent) la 30+ copii.

Profesorul este instruit să predea individual, nu să țină cursuri unui grup mai mare sau mai mic și să supravegheze peste 30 de copii care desfășoară o gamă foarte largă de sarcini. El este pregătit în probleme fundamentale de matematică, limbă, științe și arte, și în călăuzirea cercetării și explorării copilului, concentrându-i interesul și emoțiile asupra temei. Profesorul nu stabilește teme, nici nu dictează ce trebuie să se studieze sau să se citească și nici nu stabilește limite privind profunzimea interesului copilului.

1.2. EDUCATIA TRADITIONALA SI EDUCATIA MONTESSORIANA

În școlile tradiționale copii sunt constrânși să asculte, în loc să facă, iar în școlile montessori sunt conduși să-și însușească cunoștințele despre viață prin studiu propriu. Maria Montessori a dat copiilor posibilitatea și mijloacele de a trăi viața. Spre exemplu, copii nu „învăță” cunoștințe legate de nevoile fundamentale ale vieții conform unor „centre de interes” ca : „hrana”, „locuința”, „îmbrăcămintea”, „purtarea civilizată”, ci, pur și simplu, ei au posibilitatea de a cultiva plante în grădina și a îngriji animalele, a pregăti ei însuși alimente în bucătărie, a le servi la masă, a le mânca, a face ordine și curățenie, de a mânca civilizat, de a se purta civilizat, atât în relațiile dintre ei cât și în relațiile cu adulții ce vizitează aceste „Case ale copiilor”, adică ducând o viață normală, în conformitate cu cultura și civilizația din jurul lor, lucrând și producând ei însuși. Ei „învăță” cum să „învete”, învățată a trăi, trăind cu adevărat viața normală. Pentru ei, școala nu este o anticameră, o pregătire, un joc, pentru viața „serioasă” de mai târziu, ci însuși viața lor actuală.

1.2.1. COMPARATIE INTRE EDUCATIA TRADITIONALA SI EDUCATIA MONTESSORI

Tipul experientei de invatare si metodele invatamantului traditional	Tipul experientei de invatare si metodele invatamantului Montessori
- Educatoarea este centrul atentiei, al clasei si al activitatii. - Educatoarea este cea care impune disciplina. - Predarea se face cu intreaga clasa. - Grupele se formeaza cu copii de aceeasi varsta. - Toate cunostintele sunt date de catre educatoare. - Copilul are un orar fix al activitatilor. - In procesul de conceptualizare, copilul este dirijat de educatoare. - Copilul are un timp de lucru stabilit de educatoare. - Ritmul instruirii este fixat de grupa si de orar. - Educatoarea corecteaza greselile prin repetari, pedepse si recompense. - Consolidarea invatarii se face din exterior. - Exista foarte putine materiale pentru dezvoltarea senzoriala. - Copilul are scaunul/locul sau propriu: I se cere sa stea linistit, sa asculte si sa participe in timpul lectiilor cu toata grupa. - Implicarea parintilor este redusa si voluntara.	- Educatoarea are un rol noninterventionist in clasa. - Mediul si metoda incurajeaza autodisciplina. - Predarea este, in principal, individuala. - Grupele sunt alcatuite din copii de varste diferite (de la 3 la 6 ani). - Lucrul in grup ii incurajeaza pe copii sa invete singuri si sa se ajute reciproc. - Copilul isi alege singur activitatea. - Copilul descopera singur conceptele cu ajutorul materialelor auto-corective. - Copilul lucreaza atata timp cat doreste la proiectul pe care il alege singur. - Copilul invata in ritmul sau propriu. - Materialul il ajuta pe copil sa-si descopere greselile. - Copilul isi consolideaza invatarea prin repetitie si prin starile pozitive. - In clasa exista materiale care se adreseaza tuturor simturilor si ajuta la o invatare totala. - Copilul poate lucra acolo unde doreste, se deplaseaza prin clasa si vorbeste cu cine doreste, fara a perturba activitatea altora; poate alege sa lucreze si in grup. - Se organizeaza un program Montessori de participare a familiei la procesul de educatie.

1. **MISCAREA LIBERA STIMULEAZA CUNOASTEREA:** Dr. Montessori a observat ca gandurile par a fi exprimate de catre maini inainte de a fi puse in cuvinte. Prin urmare in clasa Montessori una din principale activitati este manipularea diverselor obiecte din lemn create special si asta pentru ca, la copiii mici, gandirea si miscarea par sa se ingemaneze.

2. **COPIII IAU DECIZII IN MOD LIBER:** Copiii par sa prospere si sa infloreasca atunci cand au posibilitatea de a-si controla propriul mediu. Desi programul Montessori impune limite bine definite ale acestei libertati, copiii Montessori au posibilitatea de a lua mult mai multe decizii decat copiii din clasele traditionale: cu ce si cat timp sa lucreze, cu cine sa lucreze etc.

3. **INTERESUL STA LA BAZA EDUCATIEI:** Al treilea principiu este acela ca cele mai profunde cunostinte se acumuleaza si apar incontextul in care exista un interes profund pentru un anumit subiect. Interesul poate fi de natura personala, cand un individ are un interes deosebit pentru buburuze sau caini, sau poate fi situational, un interes care se iveste in mai multi copii expusi la o anumita activitate sau eveniment. Educatorii Montessori ofera lectiile intr-o maniera care sa-i inspire pe copii, de exemplu prezentand informatie suficienta cat sa starneasca curiozitatea sau utilizand arta dramatica in prezentarile lor.

4. **RECOMPENSELE EXTRINSECI SUNT EVITATE:** Dr. Montessori a privit recompensele extrinseci cum ar fi stelutele aurite sau notele ca fiind de natura sa deranjeze si sa intrerupa concentrarea unui copil. Perioadele sustinute de intensa concentrare sunt esentiale in educatia Montessori. Recompensele in acest sistem ar trebui sa fie doar cele interne si sa provina din multumirea copilului care a reusit sa duca la bun sfarsit o activitate.

5. **SE ACUMULEAZA CUNOSTINTE CU SI DE LA CEILALTI COPII:** In scolile traditionale, profesorul livreaza copilului informatia si copiii rareori invata unul de la altul sau direct din materiale (exceptand textele - care de cele mai multe ori ii "spun" copilului in loc sa-l lase pe el sa descopere.) In educatia Montessori copiii pot lucra singuri daca asta este alegerea lor dar se incurajeaza colaborarea, experientele intense sociale si ajutorul reciproc.

6. **SE ACUMULEAZA CUNOSTINTE IN CONTEXT:** In scolile traditionale, copiii invata cel mai adesea fara a intelege cum se pot aplica cunostintele lor la orice altceva exceptand testele scolare. In loc sa invete in mare masura de la profesori sau din curriculum, copiii Montessori invata facand. Si pentru ca, in loc sa stea doar sa asculte si sa scrie, acesti copii

“fac” lucruri, procesul lor de invatare este mult mai profund si situat in contextul acestor actiuni de manipulare a obiectelor din jurul lor. *Experientia docet*.

7. COPILUL ISI EXERCITA VOINTA LIBER INTR-UN CADRU LIMITAT: Cand adultii stabilesc limite clare si lasa copiii sa se desfasoare liberi intre granitele acestor limite, raspunzand cu multa sensibilitate la nevoile copilului, dar totodata mentinand si asteptari ridicate, acesti copii arata un nivel ridicat de maturitate, realizari, empatie si alte calitati. Prin aceasta abordare, Dr. Montessori instituie un stil, asa numit autoritativ, de educatie diferit de metodele autoritare clasice.

8. ORDINEA DIN CLASA DETERMINA ORDINE IN MINTE: Clasele Montessori sunt extrem de bine organizate, atat fizic (in termeni de aranjament) cat si conceptual (cum sa utilizezi materialele in mod progresiv pentru a obtine un maxim de informatie si cunostinte). Aceasta organizare riguroasa ii face pe unii oameni sa devina sceptici: pare obsesiva. Cu toate acestea, studiile in psihologie sugereaza ca ordinea este esentiala pentru un copil, in procesul de invadare si dezvoltare.

1.2.2. Rolul profesorului Montessori

In cadrul metodei sale, Dr. Montessori a conceput un rol cu totul nou pentru educator. De cele mai multe ori ne referim la acesta sub numele de ghid sau director, intrucat educatorul Montessori nu predă in mod traditional. Copiii invata singuri, folosind materialele specifice, timp in care rolul educatorului este sa directioneze, sa stimuleze si sa ghideze activitatea acestora. In prima instanta copiilor li se face o prezentare a materialelor. Incet si cu miscari precise, educatorul utilizeaza materialul potrivit cu destinatia sa, timp in care un grup de copii sau un singur copil il urmareste. In timpul acestei demonstratii, cuvintele si miscarile excesive sunt evitate, iar actiunile sunt segmentate astfel incat sa se asigure o mai buna intelegere a conceptului prezentat.

Decizia de a prezenta o anumita lectie rezulta de cele mai multe ori din observarea atenta a copiilor, precum si din evaluarea muncii lor anterioare. Unele lectii pot fi explicate din nou, daca se constata ca un copil are nevoie de mai multa informatie sau de informatie noua.

Educatorul nu se amesteca niciodata atunci cand un copil e concentrat, si nu intervine decat daca a constatat ca acesta are nevoie de ajutor, nu stie ce sa faca, sau ii deranjeaza pe ceilalti colegi. Ajutorul pe care un educator Montessori il ofera copilului este intodeauna extrem de limitat - atat cat sa se asigure ca acesta a iesit din impas. Copilul nu este corectat

atunci cand greseste. Se considera ca inca nu ajuns sa stapanesca suficient conceptul respectiv iar materialul va fi strans si reluat cu alt prilej, dupa o lectie individuala, ori dupa o anumita perioada de timp.

Educatorul Montessori nu pedepseste copiii niciodata dar nici nu le ofera recompense. Se considera ca singura recompensa de care are nevoie un copil este cea provenita din multumirea de sine, din faptul ca a realizat un lucru bun si corect, bazandu-se pe propriile lui puteri.

In cazul in care un copil ii deranjeaza pe colegii lui sau se comporta intr-un mod care afecteaza armonia si ordinea din clasa, acesta va fi luat de catre educator si dus intr-un loc retras de ceilalti copii. I se va asigura jocul favorit dar va fi lipsit de libertatea de a se deplasa prin clasa dupa vointa proprie. Educatorul va veni din cand in cand si ii va adresa cuvinte blande de simpatie sau ajutor, in cazul in care are nevoie. Se considera ca lipsa libertatii de miscare si tratarea copilului ca pe un bolnav este suficienta pentru a-l face sa inteleaga ca a gresit.

„In loc sa incercam sa-l cucerim din interior si sa-l directionam ca pe un suflet uman, intotdeauna ne-am dorit sa dominam copilul prin forta, prin impunerea unor legi externe. In acest mod, copiii au trait pe langa noi fara sa ajungem sa fim capabili de a-i intelege vreodata. Dar daca dam la o parte toata artificialitatea cu care i-am invaluit si toata violenta cu care, proteste, am incercat sa-i disciplinam, ei ni se vor arata noua in toata frumusetea firii lor copilaresti, cu o gentilete si dragalassenie absoluta.” (Maria Montessorii – Metoda Montessori (1969).

Montessori a observat cum copiii prospera atunci cand li se ofera libertate intr-un mediu propice nevoilor lor. Dupa o perioada de intensa concentrare si lucru cu materiale care le starnesc interesul, copiii dau dovada de vitalitate si multumire de sine. Concentrandu-se la o activitate liber aleasa, neintrerupta, copiii ajung la auto-disciplina si pace interioara. Dr. Montessori a denumit acest proces „normalizare” si este citat ca fiind „cel mai important rezultat al muncii noastre”. (Maria Montessori, Mintea absorbanta 1949).

1.2.3. Mediul si materialele dintr-o clasa Montessori

Montessori a considerat ca, pentru ca un copil sa faca cele mai productive alegeri si sa isi exercite controlul asupra alegerilor facute, mediul inconjurator trebuie sa fie special proiectat astfel incat sa stimuleze o activitate constructiva din partea acestuia.

Fiind una dintre modalitatile prin care acest mediu este pregatit, ordinea, faciliteaza dorinta copilului de a alege si concentrarea. Bunul simt sugereaza ca este mult mai usor sa alegi obiectul dorit atunci cand alternativele sunt aranjate intr-o maniera ordonata.

Materialele Montessori ii ajuta pe copii sa faca alegerea dorita prin faptul ca acestea sunt expuse pe rafturi aflate la o inaltime potrivita varstei, pe mese sau pe covorase (cand le utilizeaza alti copii). Astfel este foarte usor pentru copil sa ia materialele de pe rafturi, sa le utilizeze pentru un timp si apoi sa le puna la loc. Din contra, in clasele traditionale, materialele sunt de cele mai multe ori inchise in dulapuri si profesorul este cel care controleaza cand si cum urmeaza sa fie utilizate.

O alta modalitate prin care mediul ajuta copilul si ii faciliteaza alegerea si controlul asupra activitatii dorite, este dimensiunea mobilei. Aceasta consta in scaune si masute din lemn create special pentru copii, care se pot deplasa acolo unde doreste fiecare copil sa isi desfasoare activitatea, locurile nefiind prestabilite (acum un lucru obisnuit in gradinite, se pare ca este rodul inovatiei Mariei Montessori - Elkind, 1976).

Clasa Montessori este aranjata pe “zone”, de obicei delimitate de dulapioare cu rafturi joase. Fiecare “zona” contine materiale specifice subiectelor respective (arta, muzica, matematica, limba, stiinta etc.)

Materialele de pe rafturi au ca scop atragerea interesului copilului si acumularea cunostintelor prin utilizarea repetata. Cele mai multe sunt facute din lemn, pictate in culori primare sau culori care atrag interesul copilului (ex. turnul roz). Fiecare material are un scop bine determinat si este de dorit ca sa fie utilizat exclusiv in acel scop. Utilizarea corecta a acestor materiale este de natura sa promoveze o mai buna intelegere a unui anumit concept. Cand se constata ca materialele nu sunt utilizate conform cu destinatia lor, educatorii repeta lectiile. Deasemenea, curriculumul Montessori este extrem de bine structurat. Materialele care formeaza curriculumul sunt prezentate in secventa ierarhica existand si o legatura complexa cu materialele din diferite alte zone ale aceluasi curriculum.

Fiecare material dintr-o clasa Montessori izoleaza un singur concept. De exemplu, materialul cunoscut sub numele de “turnul roz” este facut din 10 cuburi din lemn cu marimi variabile, vopsite in roz. Copilul construiesc un turn cu cel mai mare cub jos si cel mai mic sus. Astfel este izolat conceptul de dimensiune. Alte materiale utilizeaza concepte diferite: tabletele colorate pentru culori, materialele geometrice pentru forme, etc.

Mai mult decat atat, materialele sunt autocorectoare. Cand o piesa nu se potriveste sau este lasata pe dinafara, copilul poate percepe cu multa usurinta eroarea. Astfel nu este necesara corectarea copilului de catre adult. Copilul este capabil sa rezolve problemele independent,

dezvoltandu-si astfel increderea in sine, gandirea analitica, si satisfactia ce decurge din ducerea la bun sfarsit a unei activitati prin propriile-i puteri.

1.3. Discipline fundamentale, arii curriculare

Discipline fundamentale

Profesorul Montessori, in perioada instruirii face practica pentru majoritatea lectiilor cu materiale la toate disciplinele. De asemenea, trebuie sa treaca examene scrise si orale pentru aceste discipline pentru a obtine diploma. Este instruit, de asemenea, sa recunoasca daca un copil este pregatit pentru anumita lectie intr-o anumita disciplina in functie de varsta, abilitate si interes si este calificat sa dirijeze progresul individual.

Arii curriculare

Toate disciplinele sunt interconectate, nu sunt predate izolat, profesorul modeland o personalitate „renascentista” cu interese largi. Copilul poate lucra cu orice material pe care il intelege, in orice moment.

1.3.1. Orarul, marimea clasei, stiluri de invatare

Orarul

Pana la varsta de 6 ani exista zilnic una sau doua perioade de trei ore de activitate neintrerupta fara a fi separate de lectii de grup. Copii mai mari isi programeaza intalniri de studiu in grup si cu profesorul ori de cate ori este necesar. Adultii si copii respecta concentrarea si nu intrerup pe cel care e ocupat cu o anumita sarcina. Grupurile se organizeaza spontan sau pe baza de o programare anterioara speciala. Totusi, aproape intotdeauna, se acorda prioritate activitatii alese individual. Pentru copiii care urmeaza sa intre in invatamantul primar se organizeaza asa zisa zi prelungita, care corespunde grupei pregatitoare din invatamantul prescolar romanesc.

Marimea clasei

Cu exceptia grupelor de cresa, cele mai de succes clase sunt cele care cuprind un numar de 30-35 copii la un cadru didactic foarte bine instruit pentru nivelul la care predă și un asistent supraveghetor. Acest lucru e posibil deoarece copii raman in acelasi grup timp de 3 pana la 6 ani iar majoritatea activitatilor de predare-invatare au ca sursa copii si mediul.

Stiluri de invatare

Sunt stimulate toate tipurile de inteligenta si toate stilurile de invatare: muzical, corporal-kinestezic, spatial, interpersonal, intrapersonal, intuitiv, lingvistic traditional si cel logico-matematic (citire-scriere-aritmetica). Acest model specific a fost redescoperit de catre psihologul Howard Gardner de la Universitatea :Harvard, in teoria inteligentelor multiple.

1.3.2. Evaluarea, formarea caracterului, rezultatele acestei metode

Evaluarea

Nu exista note sau alte forme de recompensa sau pedeapsa, nici deschise, nici subtile. Evaluarea se face prin portofolii observate de catre cadrul didactic si prin fise de progres. Proba daca sistemul functioneaza consta in realizarile si comportamentul copiilor, satisfactia, maturitatea, bucuria, dragostea de a invata si nivelul ridicat al activitatii.

Cerinte pentru varsta de 3-6 ani

Nu exista cerinte academice pentru aceste varste, insa copiii isi insusesc o cantitate surprinzatoare de cunostinte si, adesea, invata sa citeasca, sa scrie si sa socoteasca la un nivel care de obicei, depaseste ceea ce se crede posibil pentru aceste varste.

Cerinte pentru varsta de 6-18 ani

Profesorul observa in permanenta interesele fiecarui copil si faciliteaza cercetarea individuala in domeniul acestor interese. Nu exista alte cerinte curriculare decat cele stabilite in Curriculum-ul National, sau cele cerute la admiterea in liceu sau de examenul de capacitate si cel de bacalaureat. Acestea iau o cantitate de timp minima. De la varsta de 6-7 ani elevii proiecteaza contracte cu cadrul didactic care trebuie sa le indrume activitatea solicitata, sa pastreze un echilibru general al domeniilor de activitate si sa-i invete sa devina responsabili fata de propria educatie si de utilizarea timpului. Activitatea din ciclul elementar si gimnazial cuprinde si materii care, de obicei, apar la liceu.

Formarea caracterului

Aceasta formare este considerata pe acelasi plan cu formarea academica, elevii invatand sa aiba grija de ei insisi, de ambianta, unul de celalalt-gatesc, curata, construiesc, lucreaza gradina, se deplaseaza gratios, vorbesc politicos, sunt respectuosi si gata de a acorda ajutor, desfasoara activitate sociala in comunitate, etc.

Rezultatele acestei metode

Atunci cand mediul raspunde tuturor trebuintelor copiilor, acestea devin, fara avreo manipulare din partea adultului, sanatosi fizic, impliniti intelectual si psihologic, foarte bine educati si emanand bucurie si bunatate unul fata de altul. In urmatorul citat, Maria Montessori vorbeste despre prima Casa dei Bambini din Roma, ilustrand importanta descoperirilor sale si esenta intregului invatamant Montessori de astazi : „Cand copiii au completat o activitate prin care au absorbit ceva din mediu, ei par odihniti si profund satisfacuti. De parca o cale s-a deschis in sufletele lor care i-a condus la toate fortele lor latente, relevand ce-a mai buna parte a lor. Ei arata o mare dispozitie catre oricine, vor sa-i ajute pe altii si sunt plini de bunavointa”.

Astazi exista toate tipurile de proiecte de cercetare priviind rezultatele invatamantului Montessori. Rezultatele acestora arata ca pe masura ce copiii progreseaza intr-un sistem de invatamanat Montessori autentic (deoarece exista scoli care folosesc numele dar nu au cadrele didactice Montessori calificate) de la nivelul prescolar la gimnaziu si liceu, devin mai independenti si mai responsabili in actiuni si gandire. Ei desfasoara cercetari originale in toate directiile si depasesc repede nivelul de cunoastere al cadrului didactic in multe domenii. Ei intra in societate si devin cetateni responsabili si cu gandire critica mult mai devreme decat s-a crezut ca este posibil, organizand drumetii, proiecte si actiuni sociale si

ecologice, ucenicie. Isi dezvoltă deprinderi de studiu excelente încât depășesc nivelul curriculum-ului din școlile tradiționale. Cercetările longitudinale releva lipsa oricărei forme de violență în comportamentul adulților care au urmat un învățământ Montessori, în special în perioada prescolară.

1.3.3. Răspândirea ideilor și practicilor ei în lume și în România

După apariția primei ediții a operei fundamentale „Il metode della pedagogia scientifica applicato all'educazione infantile nelle Case dei Bambini”(1909), această lucrare a fost tradusă în foarte multe limbi. Până la apariția celei de-a doua lucrări fundamentale „L'autoeducazione nelle scuole elementari” adică până în 1916, ea a fost tradusă și publicată în limbile: engleză, franceză, germană, rusă, spaniolă, catalană, poloneză, română, olandeză, japoneză și chineză. Au urmat apoi traduceri și în alte limbi. „L'autoeducazione nelle scuole elementari” a fost și ea tradusă în mai multe limbi, printre care și în limba română. Tot astfel și celelalte lucrări, pe măsura ce au apărut în limba italiană sau în alte limbi în ediții prime (engleză, franceză, română etc.).

Școlile montessoriene s-au înmulțit încă din 1907, mai întâi la Roma, apoi în restul Italiei și peste hotare, până în cele mai îndepărtate țări din Europa, America, Asia, Africa, Australia. În deceniul al patrulea, când miscarea pedagogică montessoriană a ajuns la apogeul său, înainte de a regresa în timpul celui de-al doilea război mondial cartile ei au mai fost traduse și în alte limbi în afara de cele amintite mai sus, ca de exemplu, în limba portugheză, maghiară, cea și în unele dintre numeroasele limbi din India, iar școlile s-au extins până în Islanda, Tibet, Congo, Nigeria, Uganda și Kenia.

Unele țări ca Italia, Olanda, Ungaria, Panama și Australia, și-au modificat legile școlare, pentru a le adapta acestor metode.

Diferite țări au înființat școli guvernamentale și municipale care au funcționat după metoda Montessori.

În mai multe țări s-au constituit asociații montessoriene. Una dintre primele a fost întemeiată în America. În deceniul al patrulea existau asociații Montessori naționale în: Italia, Anglia, Austria, Germania, Ungaria, Elveția, Franța, România, Bulgaria, SUA, India, Siam, Columbia, Java și în Noua Zeelandă.

Numeroase reviste montessoriene au fost publicate în Italia (Revista „Montessori”), în Germania, Franța, Elveția etc.

Unele municipalitati au cladit scoli dupa planuri arhitecturale date de autoare, cum a fost „Scoala municipală” din Amsterdam sau „Montessoriheim-Haus der Kinder” din Viena.

Marea majoritate a scolilor montessoriene erau insa pentru prescolari. In unele tari, ca Italia, Germania, Anglia, Olanda, Peru, Bolivia, Ecuador, Venezuela, Chile, functionau scoli dupa metoda Montessori si in clasele elementare. In gimnazii si licee, metoda s-a aplicat mai intai in Olanda.

Spre sfarsitul deceniului al cincilea si in timpului razboiului, miscarea montessoriana s-a restrans, in majoritatea tarilor, in general, din cauza interzicerii activitatii montessoriene de catre guvernele fasciste.

Din 1939 pana in 1949, miscarea montessoriana s-a desfasurat in toata amploarea ei numai in India, unde activa autoarea insasi, ajutata de fiul ei Mario M. Montessori, si de elevul ei, A.M.Joosten, doi dintre cei mai apropiati si permanenti colaboratori ai sai.

Dupa eliberarea tuturor tarilor de sub jugul armatelor hitleriste, miscarea montessoriana a fost reluata in mai toate tarile. Vechile asociatii montessoriene si-au reluat activitatea, iar altele noi s-au infiintat in diferite tari. In Germania, de exemplu, dupa 1945 s-au infintat trei, la Frankfurt, Koln si Berlin. In SUA de exemplu exista mai multe asociatii, cercuri etc. montessoriene, unele afiliate la „Asociatia Internationala Montessori”(A.M.I.), cu sediul la Amsterdam (Olanda), iar altele independente, ca „American Montessori Society” (A.M.S.), cu sediul la New York, care reediteaza lucrarile Mariei Montessori si publica un periodic anual cu mai multe numere. In 1970, cu ocazia centenarului nasterii Mariei Montessori, la Congresul International Montessori de la Roma si Perugia , au fost reprezentate asociatii montessoriene din urmatoarele tari: Austria, Canada, Danemarca, Franta, Filipine, Germania, India, Irlanda, Italia, Japonia, Olanda, Pakistan, Suedia. In India exista „asociatii ale montessorienilor” (Associations of Montessorians) la Hyderabad, Calcutta, Delhi si Poona. Centre de studii montessoriene nationale si internationale si de pregatire a corpului didactic special pentru toate gradele de invatamant exista in America, Canada si Mexic. In Europa (Franta, Germania, Irlanda, Italia – Centrele internationale Montessori de la Perugia si Bergamo), Danemarca si Marea Britanie; in Africa (in Tanzania); in Asia (India, Pakistan, Sri Lanka, Japonia si Filipine).

Congrese, seminarii, simpozioane Montessori nationale si internationale se tin aproape in fiecare an in diferite tari, fiind organizate fie de asociatiile nationale respective, fie de catre „Asociatia Internationala Montessori”, incepand cu cel de-al optulea Congres International, de la San Remo in 1939. Ultimul Simpozion International Montessori s-a tinut in 1972 (25-29 martie), la Palo Alto in California, cu tema: „Cosmic Education – The Montessori

aproach to the development of the child from 7 to 12” („ Educatia cosmica- conceptia montessoriana cu privire la dezvoltarea copilului de la 7 la 12 ani”).

Opera si miscarea montessoriana in Romania

Intentia Mariei Montessori de a organiza un curs despre metoda Montessori in Romania nu a putut sa fie indeplinita din mai multe motive, dar mai ales din cauza vremurilor tulburi care au dus la agresiunea imperialismului german. In schimb, principalele sale lucrari, au fost traduse in limba romana. Au aparut diferite scrieri despre opera ei, au fost intemeiate scoli montessoriene in diferite orase ale tarii noastre. Cadrele didactice au luat parte la congresele internationale Montessori.

Intre 1930 si 1940, in tara noastra, ca si in alte tari, a existat o adevarata „miscare montessoriana”. Multi reprezentanti ai invatamantului au luat parte la cursurile internationale ale Mariei Montessori, la congresele internationale organizate de Asociatia Internationala Montessori, la diferitele initiative montessoriene pe plan international in favoarea copilului, a apararii drepturilor lui si la campania montessoriana pentru pace.

In 1931, Maria Montessori a numit un delegat al sau personal, spre a coordona activitatea montessoriana in tara noastra.

Nicolae Titulescu, care era membru in Comitetul de onoare al Asociatiei Internationale Montessori si in Comitetul de onoare al asociatiei montessorienilor din Anglia, a devenit in 1933 presedintele de onoare al „Asociatiei Montessori” din Romania, intemeiata la 1 decembrie 1933.

Prima scoala „Montessori” a luat fiinta pe langa Seminarul pedagogic universitar „Titu Maiorescu” din Bucuresti, avand ca educatoare pe Elena Rusceac , absolventa a cursurilor Mariei Montessori de la Roma in 1931 si cu o indelungata practica in scolile montessoriene din Roma. Scoala a functionat un singur an scolar (1934-1935), avand mobilier si material didactic complet, dupa normele metodei Montessori.

Activitatea montessoriana a fost interzisa in Italia, Germania si in alte tari fasciste datorita persecutiilor exercitate de regimul fascist impotriva Mariei Montessori. In Romania, miscarea montessoriana a slabit mai ales in timpul celui de-al doilea razboi mondial. Dupa eliberare, unele scoli montessoriene de la noi si-au reluat activitatea.

Din initiativa UNESCO, in 1970, centenarul nasterii Mariei Montessori s-a sarbatorit in toate tarile. In tara noastra s-a organizat un „simpozion Montessori” la Bucuresti (3

decembrie 1970), la care au luat cuvântul mulți profesori. Cu această ocazie au apărut diferite articole despre Maria Montessori și opera sa, în diferite reviste.

Toate acestea și-au adus o contribuție la cunoașterea în țara noastră a operei teoretice și practice a Mariei Montessori, care și-a dedicat întreaga viață problemelor legate de o cât mai corespunzătoare educație a copiilor și tineretului, în vederea formării lor ca personalități depline, active și creatoare.